

гують статистичні дані: кількість успішних піратських нападів (навіть у потенційно небезпечних водах) скоротилася більше ніж на 80 %, і жодне судно з охороною на борту не було захоплене.

Таким чином, ключем до успіху у протидії морському тероризму має бути усвідомлення того, що дане явище (як і тероризм на суші) з огляду на масштаб треба розглядати як різновид партизанської війни. Відтак і боротьбу з ним світова спільнота має вести за добре усталеними правилами протиповстантських (контрпартизанських) дій, тобто зосередитися на такому:

- підрив економічного підґрунтя відомих терористичних організацій, що діють біля узбережжя або співробітничать із піратами (усунення можливостей для фінансування та постачання за теорією «нафтової плями»),
- обернення на свою користь симпатій населення прибережних держав чи регіонів (завоювання «сердець і думок»),
- використання сучасних технічних засобів (БПЛА, супутники) для ведення спостереження за акваторією чи (за потреби) для розвідувально-ударних дій,
- звернення до «добре забутого старого» (дирижаблі, допоміжні крейсери, судна-пастки),
- поширене застосування підрозділів спеціального призначення (у першу чергу профільних військово-морських та морської піхоти) тощо.

Тим не менше головним фактором успіху у цьому була і залишається єдина воля держав-членів Організації Об'єднаних Націй та регіональних міждержавних об'єднань. Не повинна залишатися осторонь цього і Україна – адже тисячі наших співвітчизників наразі входять до складу екіпажів морських суден під різними прапорами та щодня піддають себе ризику стати жертвою терористів. Зусилля органів влади, неурядових організацій та інших зацікавлених осіб повинні бути спрямовані на максимально повне убезпечення українських громадян від терористичних акцій.

Бабанін Сергій Володимирович
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінального права
та кримінології Дніпропетровського
державного університету внутрішніх справ

ЩОДО ПОНЯТТЯ ТЕРОРИСТИЧНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ІНШИХ СТІЙКИХ ОРГАНІЗОВАНИХ ОБ'ЄДНАНЬ

КК України [1] у ст. 258-3 передбачає відповідальність за створення терористичної групи чи терористичної організації. Проте кримінальний закон не містить визначень понять останніх. Логічне та системне тлумачення дозволяють стверджувати, що під терористичною групою слід розуміти групу з двох

або більше суб'єктів злочину, створену для вчинення терористичного акту (актів), а під терористичною організацією – організовану групу чи злочинну організацію (переважно у вигляді банди), створену з тією самою метою.

Разом з тим поняття організованої групи, злочинної організації, банди не є досконалыми. Так, пп. 9 та 10 постанови Пленуму Верховного Суду України «Про практику розгляду судами кримінальних справ про злочини, вчинені стійкими злочинними об'єднаннями» від 23.12.2005 р. № 13[2], в яких містяться визначення організованої групи та злочинної організації, суперечать ст. 28 КК України, яка визначає, що організована група організовується для вчинення цього та іншого (інших) злочинів, тобто для вчинення як мінімум двох злочинів. Аналогічне положення стосується й злочинної організації, яка організовується з метою безпосереднього вчинення тяжких або особливо тяжких злочинів, тобто знову ж таки для вчинення як мінімум двох злочинів.

Вказана постанова Пленуму ВСУ зазначає, що і організована група, і злочинна організація можуть створюватися для вчинення тільки одного злочину, що вимагає ретельної довготривалої підготовки. Це положення підзаконного нормативного акта суперечить положенню кримінального закону, що не сприяє правильності кваліфікації дій стійких організованих об'єднань.

Наступним проблемним питанням, на яке хотілося б звернути увагу, є відсутність законодавчого визначення поняття «банда». До речі, якщо розглянути історію розвитку цього поняття у кримінальному законодавстві України, то воно завжди тлумачилося судовою практикою, а не законодавством. Не є винятком і чинний КК України. Виходячи з буквального тлумачення ст. 257 КК, не можна однозначно стверджувати, що банда – це організована група або злочинна організація, як це визначає п. 17 зазначеної вище постанови Пленуму ВСУ. Тому, на наш погляд, слід внести доповнення до чинного КК України, в якому дати законодавче визначення поняття «банда».

Також, на наш погляд, при визначенні поняття банди доцільно детальніше розрити ознаку озброєності цієї групи, оскільки ця ознака також на сьогоднішній день не має чіткого визначення і може досить довільно тлумачитися правозастосовними органами. Пункт 20 постанови Пленуму ВСУ «Про практику розгляду судами кримінальних справ про злочини, вчинені стійкими злочинними об'єднаннями» від 23.12.2005 р. № 13 хоча і присвячений розкриттю ознаки озброєності банди, проте не розкриває її сутність.

Окремо хотілося б звернути увагу на таку обставину, що виключає злочинність діяння, як виконання спеціального завдання з попередження чи розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації (ст. 43 КК).

Цю норму КК України, фактично, не можна застосувати на практиці, коли мова йде про попередження чи розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації, створених для вчинення насильницьких злочинів, оскільки останні в переважній більшості є тяжкими чи особливо тяжкими, а злочинна організація взагалі створюється лише для вчинення тяжких або особливо тяжких злочинів. Тому не можна вимагати ефективності діяльності особи,

яка виконує спеціальне завдання з попередження чи розкриття злочинної діяльності аналізованих груп, якщо ця особа заздалегідь знає про обов'язковість притягнення її до кримінальної відповідальності в разі вчинення нею зазначених у ч. 2 ст. 43 КК злочинів. Тому ст. 43 КК потребує, на наш погляд, перегляду та вдосконалення з урахуванням вказаних положень.

1. Кримінальний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/page8>.

2. Про практику розгляду судами кримінальних справ про злочини, вчинені стійкими злочинними об'єднаннями : постанова Пленуму Верховного Суду України від 23.12.2005 р. № 13 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/v0013700-05>.

Данилевський Андрій Олександрович
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінально-правових
дисциплін та судових експертиз Донецького
юридичного інституту МВС України

АМНІСТІЯ ЗА ВЧИНЕННЯ ТЕРОРИСТИЧНИХ ЗЛОЧИНІВ: ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ

Амністія у перекладі з грецької означає «прощення». Відповідно до Закону України «Про застосування амністії в Україні», вона означає повне або часткове звільнення від відбування покарання осіб, визнаних винними у вчиненні злочину, або кримінальні справи стосовно яких розглянуті судами, але вирoki стосовно цих осіб не набрали законної сили. Але чи вчинення будь-якого злочину готові пробачити держава та суспільство? Напевно, що ні. У статті 4 зазначеного Закону вказано категорії осіб, до яких не може бути застосована амністія. Серед інших, там визначено осіб, які вчинили терористичний акт, але чи заслуговують на застосування амністії особи, які вчинили інші терористичні злочини?

У науковій літературі проблем інституту амністії досліджували у своїх роботах А.А. Березовський, В.С. Малишев, А.А. Музика, Т.Б. Николаєнко, Є.О. Письменський, С.Б. Фомін, О.В. Чепелюк, С.М. Школа та інші. До проблем відповідальності за терористичні злочини зверталися у своїх роботах В.Ф. Антипенко, В.О. Глушков, В.П. Ємельянов, В.А. Ліпкан, Г.М. Міньковський, С.М. Мохончук, Л.В. Новикова, М.В. Семикін, О.В. Шамара та інші. Проте проблемам застосування амністії до осіб, що вчинили терористичний злочин, у літературі приділено недостатньо уваги.

Метою цієї роботи є визначення кола терористичних злочинів, вчинення яких виключатиме можливість застосування до них амністії.